

Paavola, Miettinen
TIO / TDM / TTK

Eduskunnan talousvaliokunta
Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

LVM:n kirjallinen asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle EU:n tekoälyasetusta täydentäväksi lainsäädännöksi

Eduskunnan talousvaliokunta ja liikenne- ja viestintävaliokunta ovat pyytäneet liikenne- ja viestintäministeriöltä kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle EU:n tekoälyasetusta täydentäväksi lainsäädännöksi (HE 46/2025 vp). Liikenne- ja viestintäministeriö lausuu yhteneväisesti valiokunnille seuraavaa:

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää esitystä kiitettävästi valmisteluna ja kannattaa esitysluonnoksessa ehdotettua sääntelyä. Tekoäly ja sen hyödyntäminen yhteiskunnan eri osa-alueilla tarjoaa merkittäviä mahdollisuuksia Suomen talouskasvun parantamiseksi. Tämän edistämiseksi toimivalla julkisella hallinnolla on myös perustavaa laatua oleva asema. Sujuvalla ja tehokkaalla viranomaistoiminnalla varmistetaan, että Suomessa on toimiva, turvallinen ja oikeusvarma toiminta- ja sääntely-ympäristö innovatiivisten tekoälyjärjestelmien kehittämiselle ja käyttöönottamiselle sekä uusien tuotteiden ja sovellusten pilotoinnille ja markkinoille pääsyn nopeuttamiselle.

Esityksessä Liikenne- ja viestintävirastolle ehdotetaan useita tekoälyasetuksesta johtuvia uusia viranomaistehtäviä. Esityksen mukaisesti Liikenne- ja viestintävirasto olisi markkinavalvontaviranomainen, jos tekoälyjärjestelmä on tarkoitettu käytettäväksi tuotteen turvakomponenttina tai tekoälyjärjestelmä on itse tuote, joka kuuluu asetuksen liitteen I jakson A kohdissa 3 ja 6 mainittujen säädösten nojalla huviveneiden turvallisuudesta ja päästövaatimuksista annetun lain tai sähköisen viestinnän palveluista annetun lain mukaisten radiolaitteiden soveltamisalaan. Liikenne ja viestintävirasto valvoisi myös suuririskisiä tekoälyjärjestelmiä, jotka on asetuksen liitteen III kohdan 2 mukaisesti tarkoitettu käytettäväksi turvakomponentteina kriittisessä infrastruktuurissa tieliikenteessä tai kriittisessä digitaalisessa infrastruktuurissa. Samoin se valvoisi 50 artiklan mukaisten avoimuusvelvoitteiden noudattamista. Kuitenkin siltä osin kuin avoimuusvelvoite koskee suuririskistä tekoälyjärjestelmää, valvoisi avoimuusvelvoitteiden noudattamista sektorikohtainen kukin toimivaltainen markkinavalvontaviranomainen.

Lisäksi Liikenne- ja viestintävirasto toimisi tekoälyasetuksen 70 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna keskitettynä yhteyspisteenä. Keskitetyn yhteyspisteen tehtävänä olisi tekoälyasetuksen toimeenpanoon liittyvä viranomaisyhteistyö toimivaltaisten viranomaisten, perusoikeuksia suojelevien viranomaisten sekä markkinavalvontalain 4 a §:n mukaisen markkinavalvonnan yhteyspisteen kanssa, viranomaisyhteistyön koordinointi sekä yhteydenpito Euroopan unionin yhteistyöelimiin ja muihin asetuksen nojalla kansallisiin toimivaltaisiin viranomaisiin Euroopan unionin jäsenvaltioissa. Lisäksi keskitettynä yhteyspisteenä Liikenne- ja viestintävirasto tarjoaisi tekoälyjärjestelmiä koskevaa asiantuntijatukea muille ehdotetun lain nojalla toimivaltaisille

kansallisille viranomaisille sekä perusoikeuksia suojeleville viranomaisille. Keskitettynä yhteyspisteenä Liikenne- ja viestintävirasto vastaisi myös asetuksen 99 artiklan 11 kohdan hallinnollistenseuraamusten määräämistä sekä mahdollisista asiaan liittyvistä oikeudenkäynti- tai oikeudellisista menettelyistä koskevasta vuosittaisesta raportointivelvoitteesta komissiolle yhteistyössä muiden markkinavalvontaviranomaisten kanssa. Ehdotetulla lailla säädettäisiin myös keskitetyn yhteyspisteen tiedonsaanti- ja tiedonluovuttamisoikeudesta tehtäviensä hoitamiseksi.

Esityksen mukaan tekoälyasetuksen 28 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi ilmoittamisesta vastaaviksi viranomaisiksi nimettäisiin ne viranomaiset, jotka nykyisin toimivat ilmoittamisesta vastaavina viranomaisina tekoälyasetuksen liitteen I jakson A mukaisen unionin yhdenmukaistamislainsäädännössä tarkoitettujen tuotteiden osalta. Näin ollen ilmoittamisesta vastaaviksi viranomaisiksi esitettäisiin muiden muassa Liikenne- ja viestintävirastoa siltä osin kuin vaatimustenmukaisuuden arviointilaitos hakee ilmoitetuksi laitokseksi, jonka arvioitavat tekoälyjärjestelmät kuuluvat turvakomponenttina asetuksen liitteen I jaksossa A mainituissa säädöksissä tarkoitettuihin tuotteisiin tai tekoälyjärjestelmät ovat itse kyseisiä tuotteita.

Tekoälyasetuksen 99 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä asetuksen asettamien ehtojen puitteissa seuraamuksista ja muista täytäntöönpanotoimista, joilla varmistetaan asetuksen tehokas täytäntöönpano sekä seuraamusten oikeasuhtaisuus ja varoittava luonne. Tekoälyasetuksen 99 artiklan 3–5 kohta edellyttävät, että asetuksen tiettyjen velvoitteiden rikkomisesta on voitava määrätä hallinnollinen seuraamusmaksu. Koska seuraamusmaksut voivat olla suuruudeltaan merkittäviä, säädettäisiin myös monijäsenisestä tekoälyjärjestelmien valvonnan seuraamusmaksulautakunnasta, joka sivutoimisena viranomaisena määräisi asiassa muutoin toimivaltaisen markkinavalvontaviranomaisen esityksestä seuraamusmaksun, joka on määrältään yli 100 000 euroa. Seuraamusmaksulautakunta voisi myös arvionsa mukaan määrätä seuraamusmaksun esitettyä pienempänä. Tekoälyasetuksen noudattamista valvovat markkinavalvontaviranomaiset nimeäisivät seuraamusmaksulautakunnan jäsenet. Seuraamusmaksulautakunta olisi kuitenkin toiminnassaan itsenäinen ja riippumaton. Liikenne- ja viestintäviraston yhteyteen perustettaisiin tällainen monijäseninen seuraamusmaksulautakunta.

Liikenne- ja viestintäministeriö tuo esiin, että julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2026–2029 ei ole osoitettu rahoitusta Liikenne- ja viestintävirastolle edellä mainittuihin uusiin viranomaistehtäviin. Virastolle on säädetty merkittävä määrä myös muita uusia ja uutta osaamista vaativia digi-, data- ja kybersäätelyyn liittyviä viranomaistehtäviä. Tämä huomioiden tekoälyasetuksen mukaisten viranomaistehtävien hoitaminen nykyisten toimintamenojen puitteissa tuo mukanaan haasteita.

Esityksessä todetaan, että tekoälyasetuksen edellyttämä toimeenpano rahoitetaan toimeenpanon ensivaiheessa olemassa olevia resursseja uudelleen kohdentamalla ilman lisärahoitusta. Liikenne- ja viestintäministeriö tuo kuitenkin esiin, että valmistelun aikana ministeriön hallinnonalalla on arvioitu Liikenne- ja viestintäviraston resurssitarvetta tekoälyasetuksen mukaisten uusien viranomaistehtävien järjestämiseksi ja hoitamiseksi. Liikenne- ja viestintävirastolta saatujen arvioiden mukaan esityksestä johtuvien viranomaistehtävien hoitaminen edellyttäisi Liikenne- ja viestintävirastolta 14 henkilötyövuoden lisäystä viraston pysyviin resursseihin. Näiden lisäksi virastolle syntyisi kuluja suuririskisen tekoälyjärjestelmien markkinavalvonnasta ja testauksesta. Liikenne- ja viestintävirastolle viranomaistehtävien hoitamisesta syntyisi ensimmäiselle eli 2026 vuodelle 1,4 miljoonan euron kulut ja tämän jälkeen 1,733 miljoonan euron vuosittaiset kulut.

Lisäksi liikenne- ja viestintäministeriö tuo esiin lausuntokierroksella 2.6.2025 asti olevan hallituksen esityksen tekoälyasetuksen mukaisen sääntelyn testiympäristön perustamisesta kansallisesti, siihen liittyvistä viranomaistehtävistä ja menettelyistä. Esitysluonnoksessa Liikenne- ja viestintäviraston tehtävänä olisi perustaa tekoälyn sääntelyn testiympäristö, ylläpitää sen toimintaa ja vastata siihen liittyvästä yhteistyöstä. Toimiva sääntelyn testiympäristö edellyttää entisestään Liikenne- ja viestintävirastolle osoitettavia resursseja ja taloudellisia panostuksia testiympäristöstä saatavan täysimääräisen hyödyn saavuttamiseksi.

Tomi Paavola
Hallitussihteeri
Datatalous- ja mediayksikkö
Tieto- ja turvallisuusosasto

Kirsi Miettinen
Lainsäädäntöneuvos
Tieliikenne- ja kuljetusketjut -yksikkö
Tieto- ja turvallisuusosasto